

IN DEZE NIEUWSBRIEF

EUROPEES VAKBONDSNIEUWS

Cao levert in Nederland een extra vakantieweek op

1

Hoe vanzelfsprekend is een vakantie voor mensen met lage inkomens?

2

NIEUWS UIT EUROPA

State of the Union – de “Europese Prinsjesdag” vooruitblik op belangrijke Europese plannen

3

Claes-Mikael Ståhl is de nieuwe deputy general secretary bij de ETUC

3

VERDIEPING

Hof van Justitie EU zet wetgevende rol EU sociale partners onder druk

5

EUROPEES VAKBONDSNIEUWS

Cao levert in Nederland een extra vakantieweek op

Werkenden die onder een cao vallen, kunnen wel tot twee weken extra vakantie hebben. Stan de Spiegelaere, gast hoogleraar aan de Universiteit van Gent en Uni Europa onderzoeker, heeft [Eurofound data](#) geanalyseerd. In Nederland is de vakantiebonus een ruime week boven op het aantal wettelijke verplichte vakantiedagen, in Duitsland en Kroatië twee weken. In heel Europa gaat het om een collectief onderhandelde vakantiebonus van ongeveer drie dagen. Het is dus van cruciaal belang dat werkenden profiteren van collectieve onderhandelingen en dat kan alleen maar als werkgevers, vakbonden niet vervangen door vage constructies als personeelsvertegenwoordigers, gele bonden, nepbonden, allerlei zogenaamde werknemersclubjes.

Deputy general secretary Esther Lynch van de Europese vakbondskoepel ETUC zegt hierover het volgende: *“Millions of workers were able to spend more time with their families this summer thanks to collective agreements which consistently deliver more paid holiday as well as fairer wages and job security. But too many workers have had to cut their summer break short because they are still excluded from the benefits of collective bargaining as a result of austerity policies and union-busting tactics. The EU can go further to ensure all workers enjoy their right to collective bargaining by cutting off public funding to employers which refuse to negotiate with trade unions. Trade unions, which first won the right to paid holiday, are the only legitimate representative of workers in collective bargaining with employers and that should be recognised in EU law so that rogue bosses can’t set up fake works councils that give the impression of negotiations without delivering real benefits.”*

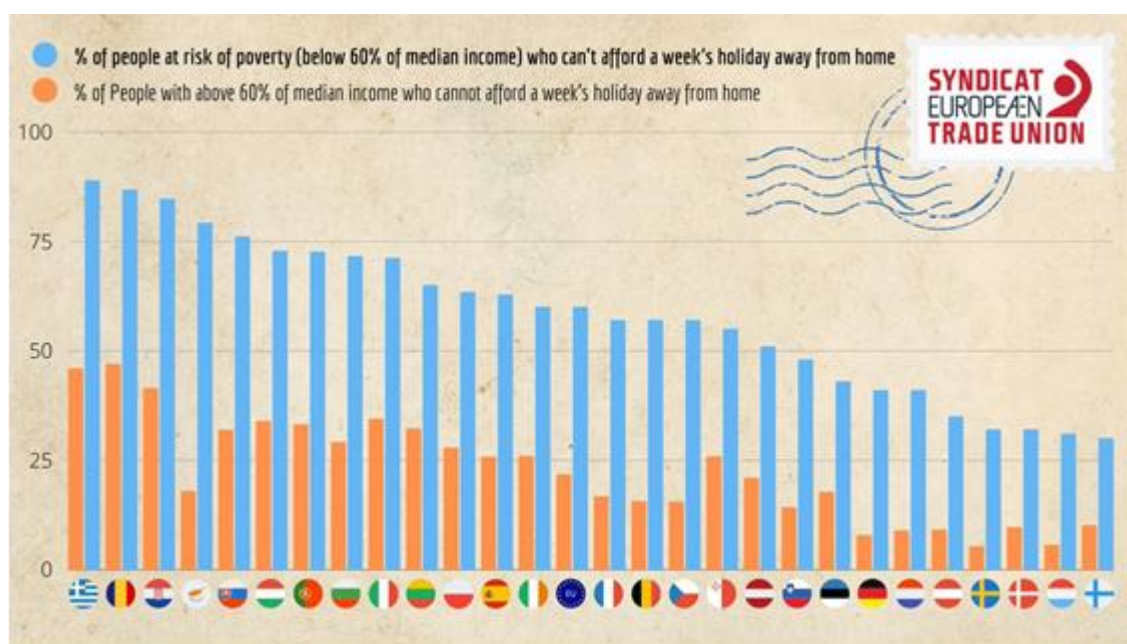
Er is ondertussen een grote [Europese campagne](#) gestart dat aanbestedingen alleen gegund mogen worden aan bedrijven die cao's respecteren. Het is eveneens van belang dat eenieder het recht op collectief onderhandelen heeft of het nu een werknemer of een zelfstandige is. Tezamen met andere vakbonden en onze Europese vakbondskoepel werkt de FNV hier hard aan in Brussel.

Hoe vanzelfsprekend is een vakantie voor mensen met lage inkomens?

Na langdurige onzekerheid door covid-19 maatregelen, konden we deze zomer dan “eindelijk” weer eens op vakantie gaan. Velen bleven in eigen land, anderen durfden de grens over. De corona crisis heeft uitgelicht hoe vervelend het is om maandenlang aan huis gebonden te zijn. Helaas zijn het niet alleen de maatregelen die mensen weerhouden er even op uit te gaan. In de Europese Unie zijn er 35 miljoen mensen voor wie op vakantie helemaal niet vanzelfsprekend is vanwege een gebrek aan geld. ETUC deed deze zomer onderzoek naar deze groep mensen is en, als ze werkzaam zijn naar wat zij verdienen. Het onderzoek stond in het teken van de campagne om het voorstel voor de Europese richtlijn omtrent toereikende minimumlonen te versterken. De laatste tien jaar kunnen steeds meer mensen op vakantie gaan en dat is natuurlijk een goede zaak.

Wat minder goed nieuws is, is dat de meerderheid van families met lage inkomens er niet even tussen uit kan. 28% van de Europese burgers kan het zich niet permitteren om één week weg te gaan. Dit percentage is een gemiddelde en loopt echter op tot bijna 60% voor gezinnen met een inkomen dat lager ligt dan de armoedegrens. Deze grens is gesteld op een inkomen dat lager ligt dan 60% van het mediane inkomen. In Griekenland hebben de meeste mensen hier last van. Daar kan 88,9% van de mensen die op de armoedegrens leeft niet op vakantie. In landen als Roemenië, Kroatië, Cyprus en Slowakije liggen de percentages dik boven de 75%. Als we kijken naar een paar van “onze” populaire vakantiebestemmingen, zien we dat er in Italië 7 miljoen mensen niet op vakantie kunnen. In Spanje zijn dit 4,7 miljoen mensen, in Duitsland 4,3 miljoen, in Frankrijk 3,6 miljoen en in Polen 3,1 miljoen. Voor de statistieken van alle 27 EU lidstaten, zie het [persbericht](#) van de ETUC.

60% van de mediaan

Veel Europeanen met een inkomen dat onder de armoedegrens ligt zijn werkloos of gepensioneerd, maar deze groep bevat ook miljoenen werknemers die structureel worden onderbetaald. ETUC stelt dat dit voornamelijk werkenden zijn die het wettelijk minimumloon verdienen. Het nationaal wettelijk minimumloon is in zestien Europese lidstaten zo laag, dat mensen met een baan tegen de armoedegrens zitten. Volgens de Europese Commissie zijn er in Europa 22 miljoen werkenden die minder dan 60% van de mediaan verdienen. In Nederland gaat dit om iets meer dan 40% procent van de lage inkomens en is dit nog altijd een groep van 775.000 mensen.

Bovendien is het zorgelijk dat de ongelijkheid tussen mensen die wel op vakantie kunnen en de mensen die dat niet kunnen, steeds verder toeneemt. Uit data van Eurostat blijkt dat de "vakantieongelijkheid" de afgelopen tien jaar in zestien landen is toegenomen. Het staafdiagram hieronder illustreert de verschillen tussen de mensen die minder dan 60% van de mediaan verdienen (blauw), en diegenen met een inkomen daarboven (oranje) in ieder lidstaat.

Esther Lynch van de ETUC zegt hierover:

"A holiday should not be a luxury for the few. While many workers are away enjoying time off with friends and family, millions are missing out because of low pay".

Volgens Lynch laat de toename van vakantie-ongelijkheid zien hoe de voordelen van economische groei in Europa, niet eerlijk verdeeld zijn in het afgelopen decennium. Om ervoor te zorgen dat de lonen nooit zo laag zijn dat werknemers in armoede leven en dat collectieve onderhandelingen een routine onderdeel van de werkgelegenheid worden om echt eerlijke lonen voor iedereen te garanderen moet de Europese richtlijn voor adequate minimumlonen worden aangescherpt. Met de komst van een sterke Europese richtlijn zouden meer dan 24 miljoen mensen in de EU een hoger loon gaan verdienen!

NIEUWS UIT EUROPA

State of the Union – de “Europese Prinsjesdag” vooruitblik op belangrijke Europese plannen

Op 15 september zal Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, de jaarlijkse State of the Union uitspreken. In deze toespraak voor het Europees Parlement ontvouwt zij de belangrijkste plannen van de Europese Commissie voor het komende jaar. Ook zal von der Leyen aandacht geven aan de resultaten uit het afgelopen jaar en het werkprogramma van het komende jaar. De speech zal gevolgd worden door een debat met Europarlementsleden. Als FNV hopen we uiteraard dat er veel aandacht zal zijn voor het socialer maken van Europa, het is tijd voor een eerlijk herstel waarbij de rechten van werkenden voorop staan.

Claes-Mikael Ståhl is de nieuwe deputy General Secretary bij de ETUC

Bij onze Europese vakbondskoepel ETUC is Claes-Mikael Ståhl die nieuwe deputy general secretary geworden.

Hij zal Per Hilmersson vervangen die hoofd van de Zweedse sociaaldemocratische fractie in het Europees Parlement is geworden.

Claes-Mikael heeft sinds 2007 gewerkt voor de Zweedse vakbond LO Zweden op onderwerpen zoals collectief onderhandelen.

Ook heeft hij van 2003 tot 2006 in Brussel gewerkt voor het Europese kantoor van de Zweedse bonden. Hij zal zich bezig gaan houden met arbeidsomstandigheden, werkgelegenheids- en arbeidsmarktbeleid, vrij verkeer en mobiliteit van werknemers, cohesiefondsen en handelsbeleid.

Luca Visentini, de algemeen secretaris, verwelkomt Claes-Mikael van harte bij het team. “This is a tough time for working people and I welcome the passion and experience that Claes-Mikael will bring to ETUC’s elected leadership team”, aldus Luca.

Claes-Mikael is naast Esther Lynch de tweede deputy general secretary. “I am a convinced European as well as a proud Swede” zegt Claes-Mikael “and I will fight as hard as I can for jobs and for better and safer working conditions for all working people across Europe and beyond.”

VERDIEPING

Hof van Justitie EU zet wetgevende rol EU sociale partners onder druk

Inleiding

Op grond van [artikel 154 VWEU](#) moet de Europese Commissie de EU sociale partners raadplegen voordat zij beleidsmaatregelen op sociaal en arbeidsmarkterrein neemt. De EU sociale partners kunnen reageren op een mogelijk EU initiatief in 2 fasen (de officiële consultatie van de EU sociale partners door de Commissie), maar het is uiteindelijk aan de Commissie of en in hoeverre zij gehoor geeft aan de reacties van de EU sociale partners.

De EU sociale partners kunnen er krachtens [artikel 155 VWEU](#) ook voor kiezen zelf te onderhandelen en tot een akkoord te komen (in het kader van de EU sociale dialoog). Zij hebben dan 9 maanden om te onderhandelen (gedurende die tijd mag de Europese Commissie zelf niets doen). Deze onderhandelingen tussen de EU sociale partners kunnen 3 uitkomsten hebben:

1. Een overeenkomst die de sociale partners zelf ten uitvoer leggen volgens hun eigen specifieke procedures en praktijken alsmede die van de lidstaten (de zogenoemde autonome overeenkomsten, die in Nederland veelal middels een Aanbeveling van de Stichting van de Arbeid ten uitvoer worden gebracht, of
2. Een overeenkomst waarbij EU sociale partners gezamenlijk de Commissie verzoeken om aan de Raad een voorstel voor te leggen voor een besluit inzake de tenuitvoerlegging ervan (de zogenoemde wetgevende rol van de EU sociale partners), of
3. Geen overeenkomst, in welk geval de Commissie verder gaat met de behandeling van het voorstel in kwestie.

Deze tweede belangrijke rol van de EU sociale partners als ‘medewetgever’ is nu zwaar onder druk gezet door een uitspraak van het Hof van Justitie van de EU.

In het onderstaande schetsen we eerst kort de aanleiding van de zaak, daarna wordt de uitspraak kort samengevat. Als laatste staan we kort stil bij de negatieve gevolgen van deze uitspraak voor het belang van de rol van de EU sociale partners.

Aanleiding uitspraak

Op 10 april 2015 heeft de Commissie de EU sociale partners in de publieke sector uitgenodigd om zich te buigen over de mogelijke richting van een optreden van de Europese Unie met betrekking tot de consolidatie van de richtlijnen inzake de informatie en raadpleging van werknemers. Met name over de vraag of de werkingssfeer van deze richtlijnen uitgebreid moest worden naar de ambtenaren en werknemers van de overheidsadministraties van de lidstaten.

EU sociale partners in de centrale overheidssector (Tuned en EUPAE) hebben de Europese Commissie op 2 juni 2015 laten weten dat zij als sociale partners zelf wilden gaan onderhandelen en een OVK wilden sluiten (op grond van artikel 155, lid 1, VWEU). Deze overeenkomst is op 21 december 2015 door Tuned en EUPAE ondertekend en Tuned en EUPAE vroegen de Commissie op

1 februari 2016 schriftelijk om deze overeenkomst als wetgevingsvoorstel in te dienen bij de Raad (krachtens artikel 155, lid 2, VWEU).

En daar bleef de overeenkomst liggen, totdat de Commissie op 5 maart 2018 Tuned en EUPAE liet weten dat zij had besloten de Raad geen wetgevingsvoorstel te willen doen. De afwijzing was heel kort geformuleerd:

1. De structuur, organisatie en werking van nationale centrale overheden behoort tot de bevoegdheid van de lidstaten,
2. Veel lidstaten hebben al een bepaald niveau van voorlichting en raadpleging,
3. De mate van centralisatie of decentralisatie verschilt per lidstaat en dus zou beschermingsniveau van OVK ook variëren).

Na deze afwijzing van de Commissie, vroeg EPSU, onze EU sectorkoepel voor werknemers in publieke dienst, de Europese Commissie het besluit te herroepen. De Europese Commissie weigerde en uiteindelijk besloot EPSU een zaak aanhangig te maken bij het gerecht in eerste aanleg.

In 2019 gaf het EU Gerecht in eerste aanleg de Commissie gelijk: op basis van een van (o.m.) letterlijke, contextuele en teleologische uitlegging van artikel 155, lid 2, VWEU concludeerde het Gerecht dat alleen de Europese Commissie de bevoegdheid heeft om wetsvoorstellen te doen (initiatiefrecht). Daarom is het dus aan de Europese Commissie om te bepalen of zij een overeenkomst uit de EU sociale dialoog wil doorsturen naar de Raad als wetgevingsvoorstel. Ook oordeelde het Gerecht dat de Commissie het litigieuze besluit voldoende gemotiveerd had.

Uitspraak

Op 2 september oordeelde het Hof van Justitie van de EU over deze zaak en bevestigde helaas het oordeel van het gerecht in eerste aanleg. Het Hof van Justitie van de EU maakte heel duidelijk dat de in artikel 155, lid 2, VWEU bedoelde mogelijkheid voor de Commissie om de Raad al dan niet voor te stellen een tussen de sociale partners gesloten overeenkomst ten uitvoer te leggen, een discretionaire handeling is. De Europese Commissie is meer dan een doorgeefluik, en heeft een heel ruime wegingsbevoegdheid: de Commissie moet de rechtmatigheid van de overeenkomst en de representativiteit van de sociale partners bij haar beoordeling betrekken, maar mag ook andere vraagstukken, zoals dat van de opportuniteit van de tenuitvoerlegging van deze overeenkomst, meewegen.

EPSU had ook gesteld dat de Commissie haar weigering onvoldoende had gemotiveerd. Ook daar gaat het Hof niet in mee.

Zeer negatieve gevolgen van deze uitspraak voor de EU sociale dialoog

De politieke gevolgen van deze uitspraak zijn groot en zeer negatief. Heel kort door de bocht: als EU sociale partners beide willen onderhandelen en een sterke gezamenlijke overeenkomst sluiten, is er misschien niet heel veel aan de hand, mits sociale partners ten tijde van die onderhandelingen druk zetten op de EU instellingen en zo politiek 'commitment' realiseren op de inhoud van de OVK en zo de Commissie 'dwingen' om de OVK uiteindelijk om te zetten in wetgeving. Als de uiteindelijke overeenkomst voldoet aan de (politieke, inhoudelijke) wens van de Commissie, zal de Commissie graag genegen zijn die overeenkomst door te zenden naar de lidstaten in de Raad als wetgevingsvoorstel...Sociale partners zijn dan uitvoerders van een politieke idee van de Europese Commissie. Maar veelal zal de Commissie EU sociale partners brede vragen voorleggen, zoals welke prioriteiten EU sociale partners zouden wensen met betrekking tot de concrete inhoud, reikwijdte, vorm en doelstellingen van een mogelijk EU initiatief op een bepaald terrein. Dit zijn immers de vragen die de Europese Commissie ons voorlegt als zij EU sociale partners over een mogelijk EU initiatief consulteert ex artikel 154 VWEU. Dat laat een grote mate van vrijheid aan de EU sociale partners, als zij besluiten zelf over een bepaald onderwerp te willen onderhandelen. Als je die vrijheid beperkt, beperk je de autonome onderhandelingsvrijheid van de EU sociale partners en maak je EU sociale partners veeleer tot uitvoerders van EU beleidsvoornemens van de EU Commissie. En dat is nadrukkelijk niet de bedoeling van vrije autonome onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers. De EU sociale dialoog is meer dan 'tekenen bij het kruisje'.

Daarnaast zal ook het animo om het proces van 9 maanden (vaak ook moeizame) onderhandelingen in te gaan, verder onder druk komen te staan. Per geval zullen de EU sociale partners (en hun nationale aangesloten organisaties) zich gaan afvragen of 9 maanden op EU niveau onderhandelen, waarbij de uiteindelijke overeenkomst enkel 'in eigen geledingen' uitgevoerd kan worden, een toegevoegde waarde heeft boven de nationale praktijk.

Een dergelijke afweging is geen goed nieuws voor de basis van de EU sociale dialoog. En dat betekent dat deze uitspraak de wetgevende rol van de EU sociale dialoog echt op alle manieren onder druk zet.

De komende tijd zullen de EU sociale partners zich daarom moeten gaan beraden op de vraag hoe we, met deze uitspraak in de hand, een sterke EU sociale dialoog kunnen borgen. Uiteindelijk zijn wij de EU sociale dialoog en hebben we allemaal baat bij een sterk, autonoom onderhandelingsproces.

FNV, Team Europa en Internationale Zaken van de Beleidsadviesgroep

📮: Postbus 9208 | 3506 GE Utrecht

☎: +31 (0)88-3681432

✉: europanieuws@fnv.nl

<https://twitter.com/EuropaFNV>